

Stratégiai eszközök megszerzése az EU fenntarthatósági jelentések korszakában: a lízingelszámolás hatása a CSRD-re és a taxonómia megfelelésre

Veit Adrienn¹ – Böcskei Elvira² – Zanócz Anett³ – Deme Ágnes⁴

ABSZTRAKT: A tanulmány az EU fenntarthatósági jelentéstételi szabályozásainak eszközbeszerzési döntésekre gyakorolt hatását vizsgálja a lízingek eltérő számviteli keretrendszerek szerinti kezelésének fényében. A tanulmány irodalmi áttekintést és esettanulmányt ötvöz, amelyben hangsúlyt kap a lízingelszámolás lokális és nemzetközi szabályok szerinti különbözősége. Az eredmények azt mutatják, hogy a fenntarthatósági jelentéstételi kötelezettségek és a kulcs teljesítménymutatók jelentősen befolyásolják a vállalatok döntéseit eszköz beszerzés kapcsán, mivel azok közvetlenül érinthetnek bizonyos mutatókat. A tanulmány rávilágít, hogy az eltérő számviteli standardok szabályai jelentős különbségeket eredményezhetnek a fenntarthatósági jelentésekben is, befolyásolva a vállalati stratégiákat és döntéseket. Tudományos szempontból a harmonizáció szükségességét hangsúlyozza, gyakorlati oldalról pedig iránymutatást nyújt a megfeleléshez és stratégiai döntéshozatalhoz.

1 Veit Adrienn: PhD hallgató, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Gazdasági és Társadalomtudományi Kar, Pénzügyi Tanszék, 1111 Budapest, Műegyetem rakpart 3., ORCID: 0000-0002-1282-6948, E-mail: veit.adrienn@gtk.bme.hu

2 Dr. Habil. Böcskei Elvira: habilitált egyetemi docens, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Gazdasági és Társadalomtudományi Kar, Pénzügyi Tanszék, 1111 Budapest, Műegyetem rakpart 3., ORCID: 0000-0002-8312-3908, E-mail: bocskei.elvira@gtk.bme.hu

3 Zanócz Anett: PhD hallgató, Budapesti Corvinus Egyetem, Számviteli Tanszék, 1093 Budapest, Fővám tér 8., ORCID: 0009-0003-8849-0138, E-mail: anett.zanocz@stud.uni-corvinus.hu

4 Deme Ágnes, PhD hallgató, Budapesti Corvinus Egyetem, Fenntarthatósági Menedzsment és Környezetgazdaságtan Tanszék, 1093 Budapest, Fővám tér 8., E-mail: agnes.deme@stud.uni-corvinus.hu, ORCID: 0009-0008-6256-5134

KULCSSZAVAK: fenntarthatósági jelentés, CSRD, EU Taxonómia, lízingelszámolás, esettanulmány

JEL-KÓDOK: M41, Q56, M48

DOI: https://doi.org/10.35551/PFQ_2025_4_5

Bevezetés

Megfigyelhető, hogy az Európai Unió (a továbbiakban: EU) az elmúlt évtizedben egyre inkább a fenntarthatóságra helyezte a hangsúlyt, egyre több fenntarthatósággal kapcsolatos szabályozást fogadott el, és folyamatosan fejlesztette a közzétételi jogszabályokat (Hummel és Jobst, 2024). Az Európai Parlament, a Tanács és az Európai Bizottság jelentős szabályozásokat hozott a fenntarthatósági jelentéstételre és a közzétételi követelményekre vonatkozóan, többek között:

- ▶ a 2022/2464 fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolásról szóló (a továbbiakban: CSRD), amely felváltotta a nem pénzügyi jelentéstételi irányelvet (a továbbiakban: NFRD), és amely részletes jelentéstételi kötelezettséget ír elő a fenntarthatósági kérdésekről és teljesítményről egyre több vállalat számára, amelyeknek az európai fenntarthatósági jelentéstételi standardoknak (a továbbiakban: ESRS) megfelelően kell közzétenniük a megfelelő információkat és adatokat,
- ▶ a 2020/852 Taxonómia rendelet (a továbbiakban: EU Taxonómia) célja, hogy osztályozási rendszerén keresztül meghatározza a környezetileg fenntartható gazdasági tevékenységeket, és ezzel elősegítse a fenntartható befektetéseket.
- ▶ a 2021/2178 EU bizottsági felhatalmazáson alapuló rendelet (a továbbiakban: DDA), amely meghatározza bizonyos vállalkozások által közzéteendő információk tartalmát az EU Taxonómia elvárásaival összhangban. A rendelet előírja a vállalatok számára bizonyos kulcsfontosságú teljesítménymutatók (a továbbiakban: KPI) közzétételét is.
- ▶ a 2021/2139/EU bizottsági felhatalmazáson alapuló rendelet (továbbiakban: CDA), amely meghatározza azokat a gazdasági tevékenységeket és azok tudományosan megalapozott feltételeit, amelyek hozzájárulhatnak az EU éghajlatváltozás mérséklésére és az ahhoz való alkalmazkodásra vonatkozó környezeti célkitűzéseikhez.

Ezek a szabályozási követelmények kihívásokat jelentenek annak eldöntésében, hogy a fenntarthatósággal kapcsolatos költségeket, ráfordításokat és bevételeket és bevételeket hogyan kell besorolni a különböző számviteli rendszerekben. A besorolás hatással van a fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételekre, valamint a pénzügyi jelentésekre és egyes KPI-okra. A vállalatok többek között kötelesek közzétenni a KPI-eredményeket a bevételek, a működési költségek (a továbbiakban: OPEX) és a beruházások (a továbbiakban: CAPEX) tekintetében, amelyek az EU Taxonómia rendeletének megfelelően környezeti szempontból fenntartható tevékenységekhez kapcsolódnak.

A DDA kifejezetten a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok (a továbbiakban: IFRS) felhasználói számára állapít meg szabályokat, valamint azt, hogy az egyes

KPI-ok mely számviteli tételei tükröződhetnek a bevételekben, az OPEX-ben és a CAPEX-ben. A rendelet előírja, hogy az IFRS szerint a következőket kell CAPEX-nek tekinteni:

- ▶ Ingatlanok, gépek és berendezések (IAS16)
- ▶ Immateriális javak (IAS38)
- ▶ Befektetési célú ingatlanok (IAS40)
- ▶ Biológiai eszközök (IAS41)
- ▶ Használati jog eszköz (IFRS16)

A DDA kiemeli, hogy ha a lízingszerződés az IFRS szabályok szerint nem kerül elszámolásra használati jog eszközként, akkor a lízingszolgáltatást működési költségként kell elszámolni. Ezen túlmenően hasonló megközelítést kell alkalmazni, ha a gazdálkodó szervezet nemzeti számviteli szabályai szerint a lízingszolgáltatás nem kerül aktiválásra eszközként (Böcskei és Veit, 2023). Felmerül a kérdés, hogy az EU által előírt, a fenntarthatósági jelentésekre vonatkozó közzétételi és KPI-követelmények hatással vannak-e a gazdálkodó egységek döntéseire, tekintettel arra, hogy egy eszköz beszerzés kapcsán mérlegelhető, hogy az eszköz megvásárlása vagy lízingelése hogyan befolyásolja a KPI-ok eredményét, valamint arra, hogy az eredmény eltérő lenne-e különböző számviteli keretrendszerek alkalmazása esetén.

Az EU Taxonómia rendeletének közzétételéről szóló felhatalmazáson alapuló rendelet 2021-ben került kihirdetésre, és meghatározta azoknak a vállalatoknak a körét, amelyek az elvárásoknak megfelelően kötelezően közzé kell tenniük zöld bevételeik, beruházásaik és működési költségeik arányát. Kezdetben a közzétételi kötelezettség a nagyobb közérdeklődésre számot tartó gazdálkodókra vonatkozott, majd a CSRD jelentéstételi körébe tartozó nagyvállalatokra. A 2025-ös első CSRD szerinti jelentéstételi év után azonban az Európai Bizottság bevezette az Omnibus néven ismert egyszerűsítési csomagot, amelynek célja a nagyvállalatok adminisztratív terheinek csökkentése (EY, 2024).

Ez a csomag javasolja a jelentéstevő szervezetek körének felülvizsgálatát, elsősorban az EU Taxonómia szerinti jelentéstételi kötelezettségek és a CSRD szerinti jelentéstételi kötelezettségek szétválasztásával. Másodsorban azt javasolja, hogy az EU Taxonómia szerinti kötelező közzétételi kötelezettségeket korlátozzák a legalább 1000 alkalmazottal és 450 millió euró nettó forgalommal rendelkező legnagyobb vállalatokra, míg a jövőben esetlegesen a CSRD hatálya alá tartozó egyéb nagyvállalatok számára lehetővé teszik az önkéntes jelentéstételt. Ezeket a javasolt változtatásokat az Európai Parlament és a Tanács még vizsgálja, és az eredmények valamikor 2025 végére, 2026 elejére várhatóak. Ha a javaslatot elfogadják, az Omnibus jelentősen csökkentené az EU Taxonómia szerinti jelentéstételi kötelezettség alá tartozó vállalatok számát (KPMG, 2024a).

Mindazonáltal az EU Taxonómia várhatóan továbbra is kritikus eszköz marad a fenntartható és zöld finanszírozás előmozdításában az EU-ban, és az önkéntes jelentéstételi gyakorlatok várhatóan fokozatosan hozzájárulnak a jövőbeli fenntarthatósági jelentéstételi keretek fejlődéséhez. A pénzügyi intézmények, különösen a bankok, egyre inkább motiváltak arra, hogy nyilvánosságra hozzák és javítsák zöld eszközará-

nyukat⁵, amihez megbízható és az EU Taxonómiával összhangban lévő adatokra van szükségük vállalati hitelfelvevőiktől, különösen az operatív és projektalapú hitelezés esetében. Ezt a tendenciát erősítik az innovatív szabályozási kezdeményezések, mint például a Magyar Nemzeti Bank zöld tőkekövetelmény-kezdmény programja, amely a prudenciális kockázatok növelése nélkül támogatja a szén-dioxid-kibocsátás jelentős csökkentését Magyarországon (Bethlendi és Holczinger, 2025).

Az EU Taxonómia rendelet szerinti osztályozási keretrendszer a Párizsi Egyezmény céljaival összhangban került kialakításra, ezáltal biztosítva, hogy valóban környezeti szempontból fenntartható tevékenységek⁶ kerüljenek bele. Az önkéntes közzétételek fontossága és hatása reputációs kockázatot is tud okozni azon vállalatok számára, amelyek nem tesznek közzé ilyen információkat a versenytársaikkal szemben. Az EU Taxonómia szerinti közzétételt készítő átláthatóbb képet mutatnak a működésükről erősítve a fenntarthatóság iránti elkötelezettségüket (KPMG, 2024b).

Magyarországon egyes szervezetek pénzügyi kimutatásukat az IFRS szerint készítik, de a szervezetek többsége továbbra is a 2000. évi C. számú törvény (a továbbiakban: magyar számviteli törvény) szerint készíti pénzügyi kimutatásait. Ennek eredményeként számos gazdasági tranzakciót eltérő módon mutatnak be a magyar szervezetek pénzügyi kimutatásai, például a lízingszel kapcsolatos gazdasági tranzakciókat is. Az EU Taxonómia és a CSRD szerinti kötelező fenntarthatósági jelentéstétel első szakaszának hatálya alá tartozó vállalatok többsége Magyarországon tőzsdén jegyzett szervezet, amely az IFRS szerint készíti jelentéseit. A jelenleg hatályos jogszabályok szerint azonban a második szakasz várhatóan kiterjed majd azokra a vállalatokra is, amelyek Magyarországon nem kötelesek az IFRS szerint jelentést készíteni. Ezzel párhuzamosan az önkéntes fenntarthatósági jelentéstétel egyre nagyobb teret nyer azoknál a szervezeteknél, amelyek piaci és érdekelt felei a pénzügyi mutatók mellett fokozott érdeklődést tanúsítanak környezeti, társadalmi és irányítási teljesítményük iránt.

Fontos kiemelni azt is, hogy az EU Taxonómia kritikus eszközként szolgál a bankok és pénzügyi intézmények számára a zöld finanszírozási eszközök meghatározásának elősegítésében. Különösen a Taxonómia és a hozzá kapcsolódó pénzügyi teljesítménymutatók játszanak alapvető szerepet a zöld hitelek és kötvénykibocsátások értékelési folyamataiban, ezáltal támogatva a fenntartható pénzügyi termékek és szolgáltatások elterjedését. Ebben a tanulmányban először irodalomáttekintésen keresztül vizsgáljuk, hogy a fenntarthatósági szempontok milyen különböző módon

5 A zöld eszközarány (GAR) egy pénzügyi mutató, amely méri a pénzügyi intézmény eszközeinek azon részét, amely megfelel a környezeti fenntarthatósági kritériumoknak. Kiszámításához a környezeti szempontból fenntarthatónak tekinthető eszközök (például hitelek, adósságok és részvénybefektetések) összértékét el kell osztani az összes eszköz összértékével.

6 A Párizsi Megállapodás egy 2015-ben elfogadott nemzetközi egyezmény, amelynek célja az üvegházhatású gázok globális kibocsátásának csökkentése. Ennek érdekében a részes felek közös fellépést vállalnak, pénzügyi támogatásokkal és nemzeti szintű kibocsátáscsökkentési célok meghatározásával. A megállapodás célja, hogy az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képesség javítása révén a globális átlaghőmérséklet emelkedését az iparosodás előtti szinthez képest jóval 2 °C alatt tartsa, miközben törekszik arra, hogy az 1,5 °C alatt maradjon.

építhetők be a pénzügyi és nem pénzügyi jelentésekbe.

Mivel a tanulmány az uniós szabályozás bizonyos szervezetek eszközszerzési stratégiáira gyakorolt hatására összpontosít, elengedhetetlen a lízing- és bérleti szerződésekre vonatkozó definíciók és számviteli szabályok megismerése és megértése, mivel a fenntarthatósággal kapcsolatos gazdasági tranzakciók különböző számviteli keretek között eltérően jelenhetnek meg a pénzügyi kimutatásokban. Ennek alapján vázoljuk elemzési módszertanunkat, összehasonlítva két számviteli gyakorlat kezelését a magyar számviteli törvény és az IFRS szerint, bemutatjuk a költségekkel kapcsolatos KPI-k számítási módszertanát egy esettanulmány segítségével, és megvizsgáljuk, hogy a különböző számviteli szabályozások hogyan befolyásolják azokat. Végül bemutatjuk a kutatás következtetéseit, megvitatjuk annak korlátait, és meghatározzuk a jövőbeli kutatások lehetséges irányait.

Szakirodalom áttekintése

Ahogy Castaldo et al. (2024) megállapította, a számvitel gazdag történelemmel rendelkezik, amely évszázadok alatt kialakult elveken és gyakorlatokon alapul, és társadalmi, valamint erkölcsi tudományágként jelentőségét már a kezdetektől fogva elismerték, mindazonáltal gyakran csak a pénzügyi menedzsmenthez és az adatfeldolgozáshoz kapcsolják. A szerzők úgy vélik, hogy a számvitelnek vissza kell szereznie társadalmi és erkölcsi dimenzióját, hogy megfeleljen a mai komplex kihívásoknak. Szerepe túl kell, hogy terjedjen a pénzügyi menedzsmenten és az adatfeldolgozáson, és magában kell foglalnia az integrált jelentéstételt, a nem pénzügyi információk közzétételét, a fenntarthatósági jelentéstételt és a hatástanulmányokat is. Az elmúlt években a vállalati jelentéstétel terén jelentős átalakulás ment végbe, egyre nagyobb hangsúlyt szánva a fenntarthatóságnak valamint a környezeti, társadalmi és irányítási (a továbbiakban: ESG) tényezők a hagyományos pénzügyi jelentéstételbe való integrálásának (Jámbor és Zanócz, 2023).

Mohamed Riyath és Inun Jariya (2024) tanulmánya kiemeli az érdekelt felek fenntarthatósági tudatosságának közvetítő hatását az ESG-jelentés és a fenntarthatósági kultúra közötti kapcsolatra. Tanulmányukban azt javasolják a szervezeteknek, hogy stratégiaileg használják ki az ESG-jelentést, és prioritásként kezeljék az érdekelt felek bevonását a fenntarthatósági elkötelezettségük erősítése érdekében.

Brown és Dillard (2014) kritikai vizsgálatot végeznek az integrált jelentés fenntarthatóság előmozdításában betöltött pozíciójáról, mint átalakító kezdeményezésről. A tudomány és a technológia tanulmányokból származó ismeretek integrálásával feltárják az integrált jelentések fenntarthatósági célok előmozdítására való képességet övező vitát. Munkájuk középpontjában az integrált jelentések kritikai értékelése áll, hogy kibővítsék és elmélyítsék a vitát arról, hogy a számviteli standardok hogyan támogathatják vagy akadályozhatják a fenntartható üzleti gyakorlatokat. Hangsúlyozzák, hogy az érdekelt felek hatékony felhatalmazása, az elszámoltathatóság javítása és a fenntarthatóságra való átállás megkönnyítése érdekében elengedhetetlenül fontos figyelembe venni a politikai-gazdasági kontextust, az elköteleződés mértékét,

valamint a szükséges számviteli technológiák kialakítását.

A fenntarthatósági jelentések egyik legfontosabb fejleménye a különböző jelentéstételi standardok és keretrendszerek bevezetése volt, amelyek célja a fenntarthatósági számvitel és jelentések átfogóbbá és átláthatóbbá tétele, azzal a céllal, hogy meghatározzák, mit jelent a „fenntartható” a pénzügyek és a számvitel területén. Új keretrendszerek kidolgozása folyik annak meghatározására, hogy mit jelent a fenntartható befektetés vagy a fenntartható gazdasági tevékenység. Ezeket a keretrendszereket Taxonómiáknak nevezik. Dusik és Bond (2022) bemutatják, hogy a taxonómiák hogyan változtathatják meg a környezetvédelmi értékeléshez hasonló politikai eszközökkel kapcsolatos fenntartható fejlődési elvárásokra vonatkozó gondolkodásmódot, és bizonyítják, hogy a kialakulóban lévő taxonómiák előnyösnek bizonyulhatnak a meglévő környezetvédelmi értékelési rendszerekkel való integrációjuk révén.

Bár a fenntarthatósággal kapcsolatos szabványok elterjedése pozitív lépés volt a fenntarthatóság nagyobb vizibilitása felé, ugyanakkor rávilágított számos kihívásra és problémára is, amelyekkel foglalkozni kell. A fenntarthatósági jelentésekkel kapcsolatos egyik legfőbb aggály a különböző keretrendszerek és szabványok közötti standardizálás és az összehasonlíthatóság hiánya. García-Pina Rosete és Hernandez Barros (2024) kutatása hangsúlyozza az iparági vezetők és az akadémiai kutatók közötti együttműködés fontosságát a fenntarthatósági jelentések standardizálása érdekében. Úgy vélik, hogy ez az együttműködés elengedhetetlen a környezeti, gazdasági és társadalmi információk közzétételének javításához.

A fenntarthatósági gyakorlatok egységes nemzetközi keretrendszerének létrehozásával a vállalatok átfogó megközelítést alkalmazhatnak, amely pontosan tükrözi a jövedelmezőségre és a társadalmi jólétre gyakorolt komplex hatásokat. A standardizálás megkönnyítené az adatok szélesebb körű gyűjtését és a fenntartható gyakorlatok hatékonyabb megvalósítását. Tanulmányuk empirikus adatai rávilágítanak a különböző tényezők jövedelmezőségi mutatókra gyakorolt hatására, kiemelve az egységes jelentéstételi szabványok előnyeit. Ezeknek a gyakorlatoknak a globális összehangolása világosabb betekintést nyújtana a vállalatok és a kutatók számára, előmozdítva a fenntarthatóság fejlődését. A hatékony fenntarthatósági jelentéstétel növeli a vállalat értékét, ami csak a fenntarthatósági erőfeszítésekre vonatkozó számviteli standardok sikeres bevezetésével érhető el. Ezért a nemzetközi szabványok elfogadása elengedhetetlen ahhoz, hogy a vállalatok értéket teremtsenek és elismerést kívívó, környezetkímélő gyakorlatokat vezessenek be.

Muñoz és társai (2017) megjegyezték, hogy a különböző fenntarthatósági jelentéstételi keretrendszerek lehetővé teszik a benchmarkingot az azokat alkalmazó vállalatok között, de a keretrendszerek között nincs összehasonlíthatóság. Ezek a keretrendszerek széles körű közönség számára készültek és különböző célokat szolgálnak, ami következtelenségeket eredményez a jelentéstételi gyakorlatokban. Ennek eredményeként a befektetők, a szabályozók és más érdekelt felek nehézségekkel szembesülnek a különböző vállalatok fenntarthatósági teljesítményének értékelése és összehasonlítása során. A standardizálás hiánya csökkenti a közzétett információk átláthatóságát és hasznosságát.

A standardizálási folyamat részeként 2020-ban közzétették az EU Taxonómia rendeletét, amely meghatározza a fenntarthatóság fogalmát a fenntartható finanszí-

rozás elősegítése érdekében. Lucarelli és társai (2020) kutatása kimutatta, hogy az EU Taxonómia az elmúlt 30 év átfogó tudományos kutatásait használja fel a környezeti célok és a zöld gazdasági tevékenységek meghatározása tekintetében. Kiemelik, hogy az EU Taxonómia egyértelmű és világos kritériumokat biztosít annak meghatározásához, hogy egy gazdasági tevékenység környezetileg fenntartható-e, ami elősegíti az összehasonlíthatóságot és a standardizálást. Továbbá Paccess (2021) azzal érvel, hogy az EU Taxonómia segít csökkenteni a zöldre mosást azáltal, hogy szabványosított környezetvédelmi fenntarthatósági közzétételeket hoz létre.

Chiu (2022) szerint elengedhetetlenül fontos lenne további erőfeszítéseket tenni a fenntarthatósági jelentésekben szereplő fenntarthatósági mutatók kidolgozására, amelyek információt szolgáltatnak a befektetők számára a vállalatok fenntartható teljesítményéről és növelik az összehasonlíthatóságot. A dokumentum azonosítja az EU vezetésének hiányosságait a mutatók kidolgozásának irányításában, és javasolja, hogy az EU szintű irányítást hatékonyan strukturálják, különösen egy több érdekelt felet bevonó megközelítés révén, a mutatók kidolgozásának kezelése és a legfontosabb információk közvetítők bevonása érdekében ezen a területen. Hummel és Bauernhofer (2024) megállapította, hogy az EU Taxonómián alapuló első jelentési évben a szervezetek úgy tűnik, hogy közzéteszik a kötelező KPI-okat, de gyakran hiányzik a szükséges infrastruktúra ahhoz, hogy részletesebb információkat nyújtsanak közzétételeikben. Alessi et al. (2024) kiemeli, hogy részletes összehasonlításokat kellene készíteni a közzétett bevétel, OPEX és CAPEX arányokról.

Az ESG-információk összetettsége miatt azok strukturált integrálása szükséges a pénzügyi elemzésbe, hogy javuljon mind az átláthatóság, mind az érdekelt felek döntéshozásához szükséges információk elérhetősége. A kutatók rámutatnak, hogy a fenntarthatósági jelentések egyre szélesebb körű alkalmazása paradox módon a prognózisok pontosságának csökkenéséhez vezethet a különböző koncepcionális keretek és szabványok miatt, ami megnehezíti a pénzügyi elemzők számára az összehasonlíthatóságot és az értelmezést (Pizzi et al., 2024). Mindazonáltal Arian és Sands (2024) rámutatnak, hogy a vállalatok nem tesznek eleget a klímakockázatokkal kapcsolatos közzétételre vonatkozó kötelezettségüknek, mivel hajlamosak alábecsülni ezeket a kockázatokat, és inkább a rövid távú pénzügyi jelentőségre koncentrálnak, mint a hosszú távú fenntartható fejlődésre. A tanulmány hangsúlyozza, hogy jobb szabályozási keretekre és a jelentőség szélesebb fogalmára van szükség, amely magában foglalja mind a pénzügyi, mind a fenntarthatósági szempontokat, hogy ösztönözzék a klímakockázatok érdemi közzétételét és növeljék a vállalatok ellenálló képességét.

Ezenkívül a jelentések minősége is megkérdőjelezhető lehet, annak ellenére, hogy sok jelentést hitelesítők validálnak. Bentley-Goode és társai (2024) szerint a fenntarthatósági jelentések minősége a hitelesítő szolgáltató típusától (könyvvizsgáló cég vagy nem könyvvizsgáló cég) függően változik. Tanulmányukban azt találták, hogy a nem könyvvizsgáló cégek inkább a közzétételek mennyiségére koncentrálnak, míg a könyvvizsgáló cégek nagyobb hangsúlyt fektetnek mind a mennyiségi, mind a minőségi szempontokra. A fentiek alapján úgy tűnik, hogy a szabályozás a standardizálás és az összehasonlíthatóság biztosítására törekszik, de a részletek tekintetében, valamint a nemzetközi és nemzeti számviteli rendszerekkel való harmonizáció terén még van mit javítani.

Kutatás módszertana

Kutatásunkban vegyes kutatási módszert alkalmaztunk. Esettanulmány megközelítést alkalmazunk a lízing- és bérleti szerződések számviteli kezelésének vizsgálatára a magyar jogszabályok és fenntarthatósági szabályozások kontextusában. Az esettanulmányok különösen értékesek a számviteli és fenntarthatósági kutatásokban, mivel lehetővé teszik a szabályozási standardok valós alkalmazásának mélyreható vizsgálatát, és megragadják a jelentéstételre és a döntéshozatalra hatást gyakorló komplex tényezőket (Segal és Naik, 2019).

A magyar jogszabályokban szereplő definíciók vizsgálatán keresztül megvizsgáljuk, hogyan történik a lízing- és bérleti szerződések számviteli kezelése. Ennek alapján bemutatjuk azokat a besorolási dilemmákat, amelyek nemcsak a számvitel és a kontrolling területén merülnek fel, hanem a szélesebb pénzügyi és szabályozási kontextusban is, amelyre vonatkozóan csak az EU-szabályozásokban – pontosan a fenntarthatósági közzétételi felhatalmazáson alapuló jogi aktusban – találhatók iránymutatások. Ez alapot nyújt a jelenlegi számviteli gyakorlatok és a szervezetek előtt álló potenciális kihívások megértéséhez a kontrolling, a pénzügyi jelentések és a szélesebb fenntarthatósági kontextusokban (Secinaro et al., 2020).

Emellett elemezzük a nemzetközi szabályozásban – IFRS16 lízingekről szóló standardban – meghatározott iránymutatásokat és követelményeket. Az elemzés a releváns szakirodalom – beleértve az akadémiai cikkeket és az iparági jelentéseket – átfogó áttekintésén alapszik. Ezek a források értékes betekintést nyújtanak a lízingelszámolás szabályaiba, valamint a lízingszerződések hatékonyságának a fenntarthatósági szabályozási követelményekhez viszonyított elemzésére szolgáló módszertanokba. Az esettanulmány megközelítés lehetőséget nyújtott arra, hogy valós vállalati adatok felhasználásával illusztráljuk a számvitel és a fenntarthatóság kategorizálása közötti különbségeket és kihívásokat.

A lízing és a bérlet szabályozási háttére Magyarország

a. A lízing és a bérlet fogalommeghatározása

A lízing első jelei Magyarországon az 1970-es években jelentek meg, de ennek a finanszírozási formának a jelentősége az 1989-es rendszerváltás után nőtt meg a gazdaság igényei miatt. A lízingügyletek szabályozása Magyarországon összetett jogi keretben történik, ahol különböző jogszabályok együttesen határozzák meg a lízing és a bérlet jogi háttérét és működését. E jogszabályok célja a lízingbe adók és a lízingbe vevők jogainak védelme, valamint a lízingpiac fejlődésének elősegítése. Fontos kiemelni, hogy a magyar jogszabályokban különbséget tesznek a lízing és a bérleti szerződés között, bár a gyakorlatban a két fogalmat gyakran szinonimaként használják. Ahhoz, hogy ezeket a szerződéseket számviteli és kontrolling szempontból megfelelően tudjuk kezelni, fontos megérteni a szabályozásban szereplő fogalommeghatározásokat (Adorján et al., 2017).

A magyar Polgári Törvénykönyv (a polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény, a továbbiakban: Polgári Törvénykönyv) mind a pénzügyi lízing, mind a bérleti szerződéseket (bérleti megállapodás) meghatározza, az 1. táblázatban leírtak szerint.

1. táblázat: A pénzügyi lízing és a bérleti szerződés meghatározása a 2013. évi V. törvény szerint

A 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről	
Pénzügyi lízingszerződés	Pénzügyi lízingszerződés alapján a lízingbeadó a tulajdonában álló dolog vagy jog (a továbbiakban: lízingtárgy) határozott időre történő használatba adására, a lízingbevevő a lízingtárgy átvételére és lízingdíj fizetésére köteles, ha a szerződés szerint a lízingbevevő a lízingtárgy gazdasági élettartamát elérő vagy azt meghaladó ideig való használatára, illetve – ha a használat időtartama ennél rövidebb – a szerződés megszűnésekor a lízingtárgy ellenérték nélkül vagy a szerződéskötés kori piaci értéknél jelentősen alacsonyabb áron történő megszerzésére jogosult, vagy a fizetendő lízingdíjak összege eléri vagy meghaladja a lízingtárgy szerződéskötés kori piaci értékét.
Bérleti szerződés	(1) Bérleti szerződés alapján a bérbeadó meghatározott dolog időleges használatának átengedésére, a bérlő a dolog átvételére és bérleti díj fizetésére köteles. (2) A jogok időleges gyakorlásának más személy részére ellenérték fejében történő átengedésére a dologbérlet szabályait kell megfelelően alkalmazni.

Forrás: Saját szerkesztés a 2013. évi V. törvény alapján

Az alábbi táblázat összefoglalja a pénzügyi lízingszerződés és a bérleti szerződés főbb jellemzőinek különbségeit:

2. táblázat: Pénzügyi lízing és bérleti szerződés összehasonlítása

Jellemző	Pénzügyi lízingszerződés	Bérleti szerződés
Tulajdonjog	Gazdasági értelemben tulajdonjog megszerzése lehetséges	A tulajdonjog a lízingbe adónál marad
Kockázatok és hasznok	A bérlő viseli a kockázatokat és szedi a hasznokat	A bérbeadó viseli az összes kockázatot, kivéve a nem megfelelő használatból eredőket
Használati jog	Határozott időre	Határozott vagy határozatlan időre
Díj	Lízingdíj (tőke + kamat)	Bérleti díj

Forrás: Saját szerkesztés a 2013. évi V. törvény alapján

A fentiek alapján a pénzügyi lízingszerződések esetében háromféle gazdasági tranzakció figyelhető meg egyszerre: adásvétel, kölcsön és bérleti szerződés. A lízing tárgyának összetettségét jelzi, hogy a magyar jogrendszerben nemcsak a Polgári Törvénykönyv, hanem a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló törvény

(2013. évi CCXXXVII. törvény) is meghatározza a pénzügyi lízing fogalmát, míg a magyar számviteli törvény maga nem definiálja azt, ahogy a bérleti szerződések fogalmát sem, csupán hivatkozik a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló törvényre a pénzügyi lízing tekintetében.

Az alábbi táblázatok összefoglalják a fent említett jogszabályok meghatározásait.

3. táblázat: A pénzügyi lízing meghatározása a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény szerint

Pénzügyi lízing	<p>pénzügyi lízing: az a tevékenység, amelynek során a lízingbeadó a tulajdonában lévő ingatlant vagy ingó dolgot, illetve vagyoni értékű jogot a lízingbevevő határozott idejű használatába adja oly módon, hogy a használatba adással a lízingbevevő</p> <p>a) viseli a kárveszély átszállásából származó kockázatot, b) a hasznok szedésére jogosulttá válik, c) viseli a közvetlen terheket (ideértve a fenntartási és amortizációs költségeket is), d) jogosultságot szerez arra, hogy a szerződésben kikötött időtartam lejártával a lízingdíj teljes tőketörlesztő és kamattörlesztő részének, valamint a szerződésben kikötött maradványérték megfizetésével a dolgon ő vagy az általa megjelölt személy tulajdonjogot szerezzen. Ha a lízingbevevő nem él e jogával, a lízing tárgya visszakerül a lízingbeadó birtokába. A felek a szerződésben kötik ki a lízingdíj tőkerészét – amely a lízingbe adott vagyontárgy, vagyoni értékű jog szerződés szerinti árával azonos –, valamint kamatrészét és a törlesztésének ütemezését</p> <p>Nem minősül pénzügyi lízingnek az anyavállalat és a leányvállalata közötti lízing, ide nem értve a pénzügyi intézmény által kötött ilyen ügyletet.</p>
------------------------	---

Forrás: Saját szerkesztés a 2013. évi CCXXXVII. törvény alapján

4. táblázat: A lízingszerződések meghatározása a magyar számviteli törvény és az IFRS szerint

Lízingdefiníciók	
Magyar számviteli törvény – 2000. évi C. számú törvény a számvitelről	pénzügyi lízing: a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló törvény szerinti pénzügyi lízingszerződés alapján létrejött ügylet, ideértve azt is, ha az az anyavállalat és a leányvállalata között jött létre;
IFRS16 Lízing	A szerződés lízing, vagy lízinget tartalmaz, ha egy időszak tekintetében ellenérték fejében átadja a jogot egy azonosított eszköz használatának ellenőrzése felett.

Forrás: Saját szerkesztés a 2000. évi C. törvény és az IFRS16 alapján

Érdeemes kiemelni, hogy a magyar szabályozás nem teljesen konzisztens, mivel a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló törvény szerint az anyavállalat és leányvállalata között kötött pénzügyi lízingszerződés nem minősül pénzügyi lízingnek (kivéve, ha a lízingbeadó pénzügyi intézmény), míg a számviteli törvény

ezeket a tranzakciókat pénzügyi lízingként kell kezelni. Ennek oka, hogy a felek akkor is megköthessék a tranzakciót, ha a lízingbeadó nem pénzügyi vállalkozás, de számviteli szempontból ezeket a tranzakciókat pénzügyi lízingként kell kezelni (Adorján et al., 2017).

A magyar számviteli törvény és az IFRS között a lízingek meghatározásának és számviteli kezelésének összehasonlítása alapvetően eltérő megközelítést vezet be a lízingek számviteli kezelésében. Az IFRS szerinti koncepcionálisan eltérő kezelés növeli az átláthatóságot és az összehasonlíthatóságot, ugyanakkor jelentős kihívásokat jelent a pénzügyi beszámolókbán. A különbség felerősíti a döntéshozatali dilemmákat, nem is beszélve azoknak a fenntarthatósági tevékenységekhez való kapcsolásáról.

b. A pénzügyi lízing és a bérleti szerződések számviteli szempontjai a magyar számviteli törvény szerint

A számviteli definíciók alapján meg kell különböztetni a lízing- és bérleti szerződéseket. A pénzügyi lízing egy eszközbeszerzés finanszírozásának formájában nyújtott szolgáltatás, amelynek keretében a lízingbeadó a lízingbe vevő nevében megvásárolja a lízingelt eszközt, hogy azt egy bizonyos időtartamra ellenszolgáltatásért lízingbe adhassa a lízingbe vevőnek. A magyarországi pénzügyi lízingben különbséget tesznek a nyílt végű és a zárt végű lízingek között. Zárt végű lízingszerződés esetén a lízingelt eszköz jogcímét a lízingidőszak végén automatikusan átruházzák a lízingbe vevőre. Nyílt végű lízing esetén nincs automatikus tulajdonjog-átruházás, de a lízingbe vevőnek opciója van a lízingelt eszköz lízingidőszak végén történő megvásárlására, ami azt jelenti, hogy a lízingidőszak alatt bizonytalanság áll fenn a tulajdonjog átruházásával kapcsolatban. Ezenkívül a pénzügyi lízing Magyarországon engedélyhez kötött tevékenység.

A pénzügyi lízingszerződés alapján megszerzett eszközt a lízingbe vevő mérlegében eszközként kell kimutatni, az üzembe helyezés előtt felmerült költségekkel együtt (pl. szállítási költség), diszkontálatlan lízingkötelezettséggel szemben, amelynek összege nem tartalmazhat kamatot. Az eszköz értékcsökkenését a lízing futamideje alatt az eredménykimutatásban kell kimutatni. A lízingkötelezettség összegét a lízingfizetésekkel folyamatosan csökkenteni kell. A lízingkötelezettséghez kapcsolódó kamatot a kamatfizetéskor illetve az elhatárolás az elhatárolás vagy a halasztás elszámolásakor kell elszámolni. Ha a lízing futamidejének végén a lízingbe vevő nem él a tulajdonjog átruházására vonatkozó opciójával, a lízingelt eszközt a lízingbe vevő oldalán ki kell vezetni, és a lízingbeadó oldalán el kell számolni (Adorján et al., 2017).

Bérleti szerződések esetén a lízingbe vevő a lízingidőszak végén nem szerezheti meg a lízingelt eszköz tulajdonjogát. A lízingbe vevő jogosult átvenni a lízingelt eszközöket és azokat használni, valamint a lízingbe adó hozzájárulásával harmadik felek rendelkezésére bocsátani. A bérleti díj fizetésén túl a lízingbe vevő köteles az ingatlant a rendeltetésszerűen (a szerződés feltételeinek megfelelően) használni. A bérleti szerződések tekintetében a bérlő csak a bérleti költségeket számolja el az eredménykimutatásban (szükség esetén elhatárolva vagy halasztva), de a mérlegben semmi más nem jelenik meg (Magyar Lízingszövetség, n.a.).

c. A pénzügyi lízing és bérleti szerződések számviteli szempontjai az IFRS szerint

Míg a magyar számviteli törvény még mindig különbséget tesz a pénzügyi lízing és a bérleti szerződések (azaz az operatív lízing) között, az IFRS 16 egyetlen lízingmodellt határoz meg a lízingbe vevő oldalán, és a lízinget a következőképpen definiálja: „A szerződés lízing, vagy lízinget tartalmaz, ha egy időszak tekintetében ellenérték fejében átadja a jogot egy azonosított eszköz használatának ellenőrzése felett.” (IASB, 2016). A hangsúly az ellenőrzés meglétére helyeződik. A meghatározás szerint egy szerződés lízingnek minősül vagy lízinget tartalmaz, ha a szerződésben kifejezetten vagy implicit módon azonosított, azaz meghatározott eszköz szerepel, amelyre a lízingbeadó nem rendelkezik tényleges helyettesítési joggal, és a lízingbe vevő az eszköz lényegében összes gazdasági hasznát megszerzi, valamint jogosult az eszköz használatát irányítani (IASB, 2016).

Az IFRS 16 követelményeinek eredményeként a lízingbe vevőnek a pénzügyi kimutatásában el kell számolnia a használati jogot biztosító eszközt és a megfelelő diszkontált lízingkötelezettséget azoknál a szerződéseknél, amelyek megfelelnek a lízing fogalmának. Az eredménykimutatásra hatással van a használati jog eszköz bérleti szerződés időtartama alatti értékcsökkenése és a lízingkötelezettség kamatráfordítása, amely a diszkontálás hatását tükrözi, a diszkont lebontásán keresztül (Stancheva-Todorova és Velinova-Sokolova, 2019).

A fenti meghatározás alapján a következő példák olyan tipikus⁷ szerződések, amelyek nem minősülnek lízingnek a lízingbe vevő oldalán:

- ▶ A standard gyakorlati mentességeket biztosít a lízingbe vevők számára a rövid lejáratú lízingek és a kisértékű eszközök tárgyak lízingjei tekintetében. Ha a lízingbe vevő úgy dönt, hogy számviteli politikájában alkalmazza a gyakorlati mentességeket, akkor a rövid lejáratú és kisértékű eszközök tárgyak lízingjeit bérleti költségként kell elszámolni az eredménykimutatásban, és nem kerülnek megjelenítésre a mérlegben eszközként és kötelezettségként.
- ▶ Ha a szerződés bármikor felmondható anélkül, hogy a felek egymásnak kártérítést fizetnének, a szerződés nem felel meg a lízing fogalmának, és a bérleti díjat az eredménykimutatásban költségként kell elszámolni.
- ▶ A változó ellenértékű szerződéseket bérleti költségként kell elszámolni az eredménykimutatásban, kivéve, ha a változékonyság egy index vagy kamatláb függvénye.

Mivel a magyar számviteli törvény szerint bérleti szerződésnek minősülő megállapodások megfelelhetnek az IFRS szerinti lízing definíciójának, míg a magyar számviteli törvény szerint pénzügyi lízingnek minősülő megállapodások nem feltétlenül felelnek meg az IFRS szerinti lízing definíciójának, a magyar számviteli törvény és az IFRS szerinti, jogilag azonos megállapodások számviteli bemutatása eltérő lehet.

7 Hangsúlyozzuk, hogy a példák nem képezik az IFRS 16 szerint a lízing fogalmának nem megfelelő szerződések kimerítő felsorolását.

Diszkusszió

A számvitel önmagában nem sorolja a költségeket OPEX-be vagy CAPEX-be, mivel ezek inkább pénzügy, kontrolling specifikus kifejezések.

5. táblázat: A CAPEX és az OPEX meghatározása

	Meghatározás
CAPEX	„A tőkésített költségek olyan kiadásokat jelentenek, amelyeket a vállalat a mérlegében eszközként, nem pedig az eredménykimutatásban ráfordításként könyvel el. Ez a kezelés általában olyan költségekre vonatkozik, amelyek a jelenlegi számviteli időszakon túlmutató jövőbeli gazdasági előnyöket biztosítanak. Ezen költségek tőkésítésével a vállalatok a ráfordítást az eszköz hasznos élettartamára oszthatják el, így a költségek elszámolását az eszközből származó bevételekhez igazíthatják.”
OPEX	„A felhalmozott költségekkel ellentétben a ráfordításként elszámolt költségeket azonnal felveszik az eredménykimutatásba abban az időszakban, amikor felmerültek. Ezek a költségek általában a vállalkozás napi működéséhez kapcsolódnak, és nem nyújtanak hosszú távú gazdasági előnyöket. Ezeknek a költségeknek az azonnali ráfordításként való elszámolásával a vállalatok pontosan tükrözhetik aktuális pénzügyi teljesítményüket, anélkül, hogy elhalasztanák ezeknek a költségeknek az elszámolását.”

Forrás: Saját szerkesztés az Accounting Insights, 2024 alapján

A fenti meghatározások alapján az alapvető feltételezés az lenne, hogy minden, a gazdálkodó szervezet napi működéséhez szükséges költség OPEX-költség, míg minden, jövőbeli gazdasági hasznot generáló költség CAPEX-költség. Ezzel összefüggésben felmerül a kérdés, hogy a lízing- vagy bérleti szerződéssel kapcsolatos költségek OPEX/CAPEX besorolása csak azért legyen-e eltérő, mert a számviteli követelmények eltérőek?

A fentiek ellenére, habár érvelhetünk azzal, hogy az IFRS szerint a mérlegben kimutatott használati jog eszköz a jövőbeli gazdasági hasznok beáramlása miatt CAPEX költségnek minősül, fontos felvetés, hogy a bérleti díj költség jellege önmagában eltérő-e csak azért, mert a számviteli szabályok eltérő kimutatást eredményeznek.

Az IFRS16 bevezetése jelentős hatással volt a vállalatok olyan KPI-jaira, mint az EBIT⁸, az EBITDA⁹, az OPEX és a CAPEX. Az IFRS16 a lízingköltségeket értékcsökkenéssé és pénzügyi ráfordításokká alakítja át, ami azt jelenti, hogy az IFRS16 növeli az EBIT-et, az EBITDA-t és csökkenti az OPEX-et (Stancheva-Todorova és Velinova-Sokolova, 2019). A fentiek miatt sok olyan iparágban működő vállalat, ahol a lízingek jelentős szerepet játszanak, úgy döntött, hogy követi a nemzetközi tendenciát, és bevezeti az úgynevezett „after lease” verziót a pénzügyi KPI-ok számára. Az „after lease” a pénzügyi KPI-okat a korábbi IAS 17 lízing standard szerint alkalmazott „rég

8 Kamatok és adók előtti eredmény

9 Kamatok, adók, értékcsökkenés és amortizáció előtti eredmény

nézethez igazítja¹⁰, hogy biztosítsa az időbeli összehasonlíthatóságot, bár a KPI-ok „after lease” verzióinak kiszámítása nem standardizált, ami torzítja a vállalatok közötti összehasonlíthatóságot (Földes és Böcskei, 2022).

Az utóbbi időben egyre nagyobb hangsúlyt kap a fenntarthatósági szempontok beépítése a finanszírozásba, ami kérdéseket vethet fel a fenti CAPEX/OPEX osztályozással kapcsolatban.

A DDA 1. melléklete tartalmazza a nem pénzügyi szervezetek számára 2023-tól bemutatandó KPI-ok listáját, valamint a közzéteendő kiegészítő információkat. A KPI-ok a teljes illetve a környezeti szempontból fenntarthatónak tekinthető gazdasági tevékenységekhez köthető bevételi, CAPEX illetve OPEX arányokat fedik le (2020/852/EU rendelet). A KPI-ok elkészítéséhez a jelentéstevő szervezeteknek meg kell határozni a fent említett három fő pénzügyi mutatóhoz kapcsolódó gazdasági tevékenységeket, és el kell készíteniük azok megfelelőségi értékelését annak megállapítására, hogy azok taxonómiához igazítható vagy taxonómiához igazodó gazdasági tevékenységeknek minősülnek-e. Ezeknek a KPI-knek az előző éves jelentési időszakra, azaz a közzététel dátumát megelőző naptári év éves jelentési időszakára kell vonatkozni (Bizottság felhatalmazáson alapuló rendelete, 2021a).

Az EU Taxonómia rendelet egy osztályozási keretrendszert alakít ki a különböző gazdasági tevékenységek taxonómiához való igazíthatóság és igazodás értékelésére. A jelentéstevő szervezeteknek értékelniük kell a három pénzügyi KPI-hoz (bevétel, OPEX, CAPEX) kapcsolódó gazdasági tevékenységeiket, hogy megállapítsák, azok igazítható tevékenységnek minősülnek-e. Ha egy tevékenység megfelel az igazíthatósági követelményeknek, akkor további értékelést szükséges elvégezni az igazodás feltárására vonatkozóan. A taxonómiához igazítható gazdasági tevékenységek azok, amelyek megfelelnek a vonatkozó EU Taxonómia környezeti és éghajlati célokhoz kapcsolódó felhatalmazáson alapuló rendeleteiben meghatározott rövid leírásnak és/vagy NACE-¹¹ osztályozásnak az adott gazdasági tevékenység tekintetében. A taxonómiához igazodó tevékenységeknek viszont teljeskörűen meg kell felelniük az adott gazdasági tevékenységre vonatkozó felhatalmazáson alapuló jogi aktusban meghatározott kritériumoknak. Ez magában foglalja bizonyos környezeti célokhoz való jelentős hozzájárulás igazolását, a jelentős károkozás elkerülése (a továbbiakban: DNSH) kritériumok teljesítésének biztosítását, valamint a társadalmi és irányítási normákkal kapcsolatos minimális biztosítékok követelményeinek teljesítését.

A rendelet kimerítő felsorolást tartalmaz azokról a költségtípusokról, amelyeket CAPEX-ként vagy OPEX-ként kell kezelni, bár ez a típusú kategorizálás nem található meg a számvitelben, továbbá megkülönbözteti a különböző számviteli rendszerek szerinti besorolást (Bizottság felhatalmazáson alapuló rendelete, 2021a). Ennek eredményeként eltérés lehet a nem pénzügyi szervezetek által bemutatott CAPEX és OPEX arányok között, ha pénzügyi kimutatásukat az IFRS vagy más nemzeti általánosan elfogadott számviteli elvek (a továbbiakban: GAAP) szerint készítik, mint például a magyar számviteli törvény. A jog-

¹⁰ Bérleti díjként jelenik meg az eredménykimutatásban, azaz OPEX-et érint

¹¹ Az Európai Közösség gazdasági tevékenységeinek statisztikai osztályozása

szabályok meghatározzák a CAPEX-et azoknak a nem pénzügyi szervezeteknek, amelyek az IFRS-t alkalmazzák. Az OPEX közvetlen, nem aktivált költségeinek meghatározása esetén a jogszabályok tágabbak, és azok a szervezet belső számviteléhez igazodhatnak, miközben kiterjednek a kutatásra és fejlesztésre, az épületfelújítási intézkedésekre, a rövid távú bérletre, a karbantartásra és javításra, valamint a tárgyi eszközök napi szervizelésének bármely közvetlen költségére. Míg a közzétételi felhatalmazáson alapuló jogszabály pontosan meghatározza a CAPEX és az OPEX KPI elemeit, az IFRS nem ad útmutatást ehhez a besoroláshoz, ami különbségeket eredményezhet az OPEX és a CAPEX elemei között a fenntarthatósági jelentésekben és a vezetői számvitelben. (Böcskei és Veit, 2023).

A CAPEX és OPEX KPI-k esetében az arányokat a következőképpen kell kiszámítani:

$$\text{CAPEX KPI} = \frac{\text{Taxonómiához igazodó gazdasági tevékenységekkel összefüggő eszközökhöz vagy folyamatokhoz kapcsolódó CAPEX}}{\text{Teljes CAPEX tőkeköltség}}$$

$$\text{OPEX KPI} = \frac{\text{Taxonómiához igazodó gazdasági tevékenységekkel összefüggő eszközökhöz vagy folyamatokhoz kapcsolódó OPEX}}{\text{Teljes OPEX költség}}$$

A Bizottság felhatalmazáson alapuló rendelete előírja, hogy az IFRS szerint pénzügyi kimutatásokat készítő szervezetek a használati jog eszközöket CAPEX-ként sorolják be, de kifejezetten kimondja, hogy más nemzeti GAAP-ek szerint, ahol a bérleti szerződés nem eredményez a mérlegben elszámolt eszközt, a lízingszolgáltatásokat az OPEX KPI részének kell tekinteni. A lízingek kezelésének gyakorlati üzleti eredményeként a vállalatok a szabályozási rendszereiktől függően eltérően értelmezhetik és kezelhetik a fenntarthatósági besorolásokat a számvitelben, ami arra utal, hogy bár a számviteli rendszerek között jelentős különbségek vannak, a fenntarthatósági jelentések szabályozásának továbbra is vannak korlátai.

Véleményünk szerint a számviteli rendszerekből adódó különbségeket a fenntarthatósági jelentésekre vonatkozó szabályozás összefüggésében alapvető problémának kell tekinteni. Következésképpen a fenntarthatósági jelentés csak az alkalmazott számviteli rendszer alapján állítható össze, függetlenül attól, hogy bizonyos gazdasági események elszámolása a különböző számviteli rendszerekben jelentősen eltérhet. Bár a számviteli keretrendszer képezi a fenntarthatósági jelentés alapját, ez a helyzet továbbra is rontja a jelentések összehasonlíthatóságát. A számviteli rendszerek harmonizálása vagy a jelentések összehangolása egy világszerte elfogadott számviteli keretrendszerben lenne az egyetlen módja ezeknek az összehasonlíthatósági problémáknak a megoldására.

Eredmények

Eredményeinket esettanulmány segítségével mutatjuk be részletesen:

Az eset során egy árú szállítására specializálódott vállalatot vizsgálunk, amely külön-

bőző üzleti vállalatok számára végez megbízásokat három területen: közúti, tengeri illetve vasúti szállítványozást is végez. Mivel a vállalat fő bevételi forrása a közúti áruszállítványozás és fuvarozás, az elemzés erre a konkrét gazdasági tevékenységre összpontosít. A közúti áruszállítás tevékenység mind az éghajlatváltozás mérsékléséhez és mind az alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz célkitűzések eléréséhez is jelentősen hozzájárulhat. Mivel ez a vállalat szempontjából nem alkalmazkodási megoldás, ezért ebben az esettanulmányban az éghajlatváltozás mérséklésére vonatkozó kritériumok alapján kerül elemzésre. A CDA a NACE H49.4.1 kóddal jelöli ezt a tevékenységet, ami összhangban áll a vállalat saját fő gazdasági tevékenységének besorolásával. Továbbá a vállalat megfelel a rövid leírás követelményeinek, mivel N₁¹² és N₂¹³ járműveket használ, amelyek mindegyike megfelel az EURO VI¹⁴ kibocsátási normáknak. A tevékenység meghatározása a CDA szerint: „Az EURO VI hatálya alá tartozó, N₁, N₂ vagy N₃¹⁵ kategóriájú járművek vásárlása, finanszírozása, lízingelése, bérlete és üzemeltetése közúti áruszállítás céljából. (Bizottság felhatalmazáson alapuló rendelete, 2021b).

Ebben a lépésben a vállalat elemzi és megfelelteti a saját maga által végzett gazdasági tevékenységét az EU Taxonómia rendelet szerinti környezeti fenntarthatósági kritérium mentén. A vállalat flottája 1300 járműből áll, amelyek mind lízingelt járművek, köztük 200 N₁ kategóriájú jármű és a többi N₂ kategóriájú jármű, amelyek közül 50 elektromos. Mivel az első, lényeges hozzájárulási kritérium a nulla közvetlen szén-dioxid-kibocsátású járműveket elfogadhatónak tekinti a taxonómia megfeleléshez, így a továbbiakban a DNSH kritériumok vizsgálatával folytatja.

A vállalatnak a járművekhez kapcsolódó lízingszerződésein kívül nincs más jelentős ilyen típusú szerződése, amely kapcsolódhatna a fenntarthatósági közzétételekhez. A fenntarthatósági közzététel teljesítése céljából a vállalatnak meg kell határoznia, hogy a lízingszerződések megfelelnek-e a taxonómiával összhangban lévő gazdasági tevékenységek meghatározásának. Ezért az esettanulmány bemutatja a vállalat megközelítését az EU Taxonómiai igazodási vizsgálata során, különös tekintettel a közúti áruszállítás gazdasági tevékenységének értékeléséhez és a releváns KPI-ok meghatározásához szükséges legfontosabb lépésekre. Tekintettel a lényeges hozzájárulás és a DNSH-kritériumok kiterjedt és technikailag részletes jellegére, az elemzés a legkritikusabb követelményeket hangsúlyozza, nem célja, hogy teljeskörűen belemenjen az összes műszaki és technikai feltétel ismertetésébe. A pénzügyi KPI-ok meghatározásának bemutatása során bizonyos szintű egyszerűsítések alkalmazása szükséges az egyértelműség és gyakorlati megközelítés biztosításának érdekében. Az EU Taxonómia szerinti technikai vizsgálati kritériumoknak való megfeleltetés bemutatása után, az esettanulmány részletezi a KPI-ok meghatározásának eredményeit.

A vállalat pénzügyi kimutatásait az IFRS szerint készíti el. A vállalat öt évre köt bérleti szerződéseket, egy éves hosszabbítási opcióval. A járművek nem minősülnek

12 Áruk szállítására használt, legfeljebb 3,5 tonna össztömegű járművek

13 Áruk szállítására használt járművek, amelyek legnagyobb össztömege meghaladja a 3,5 tonnát, de nem haladja meg a 12 tonnát

14 Kis teherbírású járművek

15 Áruk szállítására használt járművek, amelyek legnagyobb össztömege meghaladja a 12 tonnát

kisértékű eszköznek. A bérleti díjakat havonta fizetik, és azok egy fix bérleti díjból és változó díjkból állnak, és a vállalat képes elkülöníteni a bérleti díjon kívüli összetevőket a teljes díjon belül.

Számviteli politikája szerint a vállalat úgy döntött, hogy alkalmazza az IFRS 16 szerint megengedett gyakorlati megoldást, és elkülöníti a lízingdíjaktól a nem lízingkomponenseket. Ezeket a nem lízingkomponenseket működési költségként (OPEX) számolja el abban az időszakban, amikor felmerülnek.

A járművek lízingszerződesei megfelelnek az IFRS 16 szerinti lízing definíciójának. Ezért a vállalat a fix lízingdíjakat a használati jog eszköz és a megfelelő lízingkötelezettség részeként számolja el a mérlegében. A használati jog eszközt a lízingfutamideje alatt értékcsökkentik, míg a lízingkötelezettséget az effektív kamat módszerével amortizált bekerülési értéken értékelik.

6. táblázat: Esettanulmány: EU Taxonómiai összehangolási táblázat

A kritériumok típusa	Környezeti cél a kritérium esetén	EU Taxonómiai kritériumok	Vállalat taxonómiához való igazodása
Lényeges hozzájárulás	Éghajlatváltozás mérséklése	<ul style="list-style-type: none"> Az N1 kategóriába tartozó járművek közvetlen (kipufogógáz) CO₂-kibocsátása nulla. Az N2 és N3 kategóriába tartozó járművek nulla kibocsátású nehéz tehergépjárműveknek minősülnek. 	A vállalat 50 elektromos járműből álló flottával rendelkezik, amelyek közül nyolc N1 kategóriájú, közvetlen CO ₂ -kibocsátás nélküli jármű, a többi pedig N2 kategóriájú, nulla kibocsátású nehéz tehergépjárműnek minősülő jármű.
Jelentős károkozás elkerülése (DNSH)	Alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz	A főbb fizikai éghajlati kockázatok azonosítása megbízható éghajlati sérülékenységi és kockázatértékelés elvégzésével.	A vállalat átfogó értékelést végzett a közúti áruszállítás szolgáltatásokkal kapcsolatos elsődleges éghajlati kockázatok szisztematikus azonosítása érdekében. Ezen eredmények alapján a vállalat stratégiai cselekvési tervet készített, amelyben alkalmazkodási megoldásokat fogalmazott meg a fizikai éghajlati kockázatoknak való kitettség csökkentése érdekében.

A kritériumok típusa	Környezeti cél a kritérium esetén	EU Taxonómiai kritériumok	Vállalat taxonómiához való igazodása
Jelentős károkozás elkerülése (DNSH)	A víz és a tengeri erőforrások fenntartható használata és védelme	Tárgytalan	-
	A körforgásos gazdaságra való áttérés	A járművek legalább 95 tömegszázalékban újrafelhasználhatók vagy újrafeldolgozhatók	A vállalat flottájában található összes elektromos jármű teljesíti az újrafelhasználhatóságra és újrafeldolgozhatóságra vonatkozó küszöbértéket, amelyet gyártójuk is megerősít.
	A környezetszennyezés megelőzése és ellenőrzése	Az M ¹⁶ és N ¹⁷ kategóriájú járművek gumiabroncsai megfelelnek a gördülési zaj tekintetében a legmagasabb osztály szerinti besorolásnak, valamint a gördülő-ellenállási tényező tekintetében a két legmagasabb osztálynak. A járművek megfelelnek a közúti járművekre vonatkozó legújabb kibocsátási és zajszint-előírásoknak.	Az összes elektromos jármű gumiabroncsai megfelelnek a szükséges szabványoknak, beleértve az alacsony zajszintű és magas energiahatékonyságú gumiabroncsokat, valamint a közúti járművekre vonatkozó legújabb kibocsátási és zajszint-előírásokat. Ezeket a gyártó által biztosított hivatalos terméknyilvántartás alapján ellenőrzik.
	A biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása	Tárgytalan	-

Forrás: Saját szerkesztés, az EU Taxonómia kritériumok részletei az EU Bizottság 2021/2139 felhatalmazáson alapuló rendelete alapján

Az összes 50, közúti áruszállításra használt elektromos járművet elemezték, és megállapították, hogy mindegyikük sikeresen megfelel a lényeges hozzájárulás és a DNSH kritériumoknak. Ezt az értékelést követően az értékelés a minimális biztosítékok (a továbbiakban: MS) betartásának ellenőrzésével folytatódik a szervezet szempontjából. A vállalat az MS betartását biztosítja azáltal, hogy igazodik a nemzetközileg elismert keretekhez, ideértve az ENSZ üzleti és emberi jogi alapelveit és az OECD multinacionális vállalkozásokra vonatkozó iránymutatásait. Ezen túlmenően

16 Legalább négy kerekekkel rendelkező, személyszállításra használt motoros járművek

17 Legalább négykerekű, áru fuvarozásra használt motoros járművek

bevezette a kellő gondosság elvét, hogy kezelje és csökkentse az emberi jogokkal, a munkaügyi gyakorlatokkal és az etikus magatartással kapcsolatos kockázatait.

Összegzésként elmondható, hogy az 50 elektromos jármű és a hozzájuk kapcsolódó működési tevékenységek megfelelnek az EU Taxonómia kritériumainak. Az EU Taxonómiai közzétételi követelményeknek megfelelően a vállalatnak közzé kell tennie a közúti áruszállítási tevékenységével kapcsolatos bevételét, működési költségeit és beruházási költségeit. Ez a cikk elsősorban a beruházási és működési költségek szempontjából foglalkozik a kérdéssel, ezért ezeknek a pénzügyi KPI-oknak a bontását a 7. táblázat tartalmazza. A vállalat teljes járműparkja öt évre bérelt járművekből áll, amely időszak letelte után a vállalatnak lehetősége van a járművek megvásárlására vagy a bérbeadóhoz való visszajuttatására. A járművek üzemeltetése és használata a bérleti időszak alatt a vállalat közvetlen ellenőrzése alatt marad.

7. táblázat: Esettanulmány: EU Taxonómia KPI-ok

EU Taxonómia KPI	A vállalat megközelítése
Teljes tőkeköltség:	A közúti áru fuvarozás végrehajtása során felmerült közvetlen tőkésített költségek elsősorban a teljes járműpark bérleti díjából állnak.
A taxonómiához igazítható gazdasági tevékenységekhez kapcsolódó eszközökkel vagy folyamatokkal kapcsolatos tőkeköltségek	A fent meghatározott teljes CAPEX az igazítható tevékenységhez kapcsolódó teljes CAPEX-nek tekinthető, mivel az értékelési kritériumok alapján minden jármű taxonómiához igazíthatónak minősül.
A taxonómiához igazodó gazdasági tevékenységekhez kapcsolódó eszközökkel vagy folyamatokkal kapcsolatos beruházási költségek	A fent meghatározott teljes támogatható beruházási költségek aránya az 50 elektromos járművel kapcsolatban.
Teljes működési költség:	A közúti áru fuvarozás végrehajtása során felmerült közvetlen, nem tőkésített költségek és a tevékenység napi működéséhez szükséges költségek, amelyek elsősorban a járművek karbantartási és javítási költségeiből, biztosítási költségekből, súlyadóból és üzemanyagból állnak.
A taxonómiához igazítható lévő gazdasági tevékenységekhez kapcsolódó eszközökkel vagy folyamatokkal kapcsolatos működési kiadások	A fent meghatározott teljes működési költség az igazítható tevékenységhez kapcsolódó teljes működési költségnek tekintendő, mivel az értékelési kritériumok alapján minden jármű igazíthatónak minősül.
A taxonómiához igazodó lévő gazdasági tevékenységekhez kapcsolódó eszközökkel vagy folyamatokkal kapcsolatos működési kiadások	A fenti módon meghatározott teljes igazodó működési költségek aránya az 50 elektromos járművel kapcsolatban.

Forrás: Saját szerkesztés (alapja: EU Taxonómia)

Az alábbiakban az esettanulmány bemutatja a vállalat pénzügyi adatait két egymást követő évre (bázisév és tárgyév) az IFRS és a magyar számviteli törvény szerint. A vállalat számítási módszertana a következőket vette figyelembe:

- ▶ A vállalat összeállította a 2023-as és 2024-es pénzügyi évre vonatkozóan az ingatlanok, gépek és berendezések, valamint az immateriális javak konszolidált szintű tőkésített növekedését. A kapcsolódó információk a pénzügyi kimutatásokban is megtalálhatók a vonatkozó megjegyzésekben szereplő mozgástáblák formájában, és a vállalat a pénzügyi kimutatások tételeiben adja meg a beruházásokra vonatkozó adatokat.
- ▶ A CAPEX KPI esetében a társaság 2023-as és 2024-es pénzügyi évre vonatkozó számviteli politikájában meghatározott lényegességi küszöbértéket is alkalmazták. Az egyenlegek lényeges növekedéseit eszközkategóriánként összesítve határozták meg. Ezzel a módszerrel az összes egyenleg-növekedés 96%-át lefedték.
- ▶ Ezután megvizsgálták a Taxonómia rendelet gazdasági tevékenységekre vonatkozó definíciós követelményeit az azonosított gazdaságilag jelentős tevékenységek tekintetében, összehasonlítva azokat a társaságnál a CAPEX szempontjából lényegesnek tekintett tevékenységekkel.

Az IFRS szerint a lízingszerződéseket eszközként kell aktiválni a mérlegben, és a közzétételi felhatalmazásról szóló rendelet előírja, hogy a lízingszerződések eredményeként elszámolt használati jog eszközöket a CAPEX KPI részének kell tekinteni. A vállalat a CAPEX KPI kiszámításához az alábbi táblázatot készítette.

8. táblázat: Esettanulmány – CAPEX számítás az IFRS szerint

Gazdasági tevékenységek	CAPEX 2024 (millió Ft)	CAPEX%, 2024	CAPEX 2023 (millió Ft)	CAPEX %, 2023
Taxonómiához igazodó tevékenységekhez kapcsolódó tőkeköltségek	328	0,69	8	0,27
Közúti közlekedés	20 589	43,3	5 559	17,6
Új épületek építése	13 495	28,4	10 526	33,3
Energiahatékonysági berendezések telepítése, karbantartása és javítása	38	0,1	36	0,1
Taxonómiához igazítható tevékenységekhez kapcsolódó tőkeköltségek	34	71,8	16 121	50,9
Taxonómiához nem igazítható és nem igazodó tevékenységek tőkeköltségek	13 090	27,5	15 446	48,8
ÖSSZES	47 540	100	31 653	100

Amennyiben a vállalat pénzügyi kimutatásait az IFRS szerint készíti el, a lízing-szerződésekből származó díjak eszközként kerülnek bemutatásra, és így a vállalat CAPEX mutatójának részét képezik. Ha azonban ugyanaz a vállalat a magyar számviteli szabályok szerint készíti el kimutatásait, a járműbérleti szerződések nem kerülnek aktiválásra a mérlegben; ehelyett a lízingdíjak egyszerűen OPEX kiadásként jelennek meg az eredménykimutatásban abban az időszakban, amelyre a költség vonatkozik. Ennek megfelelően a magyar számviteli szabályok szerint beszámolót készítő vállalatok esetében a lízingdíjak a vállalat OPEX KPI-jának részét képezik, és nem a CAPEX KPI-nek. Az alábbi táblázat a vállalat CAPEX KPI-ját mutatja a magyar számviteli törvény szerint. Mivel az IFRS szerint CAPEX-ként megjelenő összes közúti szállítással kapcsolatos költség járműlízing-szerződésekből származik, a 9. táblázat közúti szállítás sorában 0 szerepel.

9 táblázat: Esettanulmány – CAPEX számítás a magyar számviteli törvény szerint

Gazdasági tevékenységek	CAPEX 2024 (millió Ft)	CAPEX %, 2024	CAPEX 2023 (millió Ft)	CAPEX%, 2023
Taxonómiához igazodó tevékenységekhez kapcsolódó tőkeköltések	0	0	0	0
Közúti közlekedés	0	0,0	0	0,0
Új épületek építése	13 495	50,7	10 526	40,5
Energiahatékonysági berendezések telepítése, karbantartása és javítása	38	0,1	36	0,1
Taxonómiához igazítható tevékenységekhez kapcsolódó tőkeköltések	13 533	50,8	10 562	40,6
Taxonómiához nem igazítható és nem igazodó tevékenységek tőkeköltések	13 090	49,2	15 446	59,4
ÖSSZES	26 622	100	26 007	100

Fontos kiemelni, hogy a különbség nem csak abból adódik, hogy a költséget egy másik sorban mutatják be, hanem abból is, hogy az összege jelentősen eltérhet. Ennek oka, hogy az IFRS szerint a CAPEX KPI az adott időszak teljes hozzáadásait tükrözi, azaz a mutatóba beletartozik az IFRS 16 szerint meghatározott teljes lízingidőszakra vonatkozó lízingfizetések diszkontált jelenértéke, míg a magyar számviteli törvény szerint csak az adott időszakra vonatkozó lízingfizetés szerepel. Ezért elméletileg lehetséges, hogy ha egy vállalat az adott időszakban nem köt új lízingszerződést, akkor a CAPEX értéke az IFRS szerint nulla lesz; a magyar számviteli törvény szerint azonban a korábbi években kötött lízingszerződésekből származó, az adott évre vonatkozó költségek megjelennek az OPEX mutatóban.

10. táblázat: Esettanulmány – OPEX számítás a magyar számviteli törvény szerint

Gazdasági tevékenységek	OPEX 2024 (millió Ft)	OPEX %, 2024	OPEX 2023 (millió Ft)	OPEX%, 2023
Taxonómiához igazodó tevékenységekhez kapcsolódó működési költségek	83	0,42	17,4	0,13
Közúti közlekedés	5 230	26,4	1 112	8,6
Új épületek építése	13 495	68,2	10 526	81,3
Energiahatékonysági berendezések telepítése, karbantartása és javítása	38	0,2	36	0,3
Taxonómiához igazítható tevékenységekhez kapcsolódó működési költségek	18 763	94,9	11 673	90,1
Taxonómiához nem igazítható és nem igazodó tevékenységek működési költségek	935	4,7	1 262	9,7
ÖSSZES	19 780	100	12 953	100

Következtetés

Ez a tanulmány azt vizsgálta, hogy az EU fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételi és KPI-követelményeket előíró rendeletei befolyásolhatják-e a szervezetek döntéseit az eszközök vásárlása és lízingje között, különös tekintettel arra, hogy ezek a döntések hogyan hatnak a KPI-eredményekre. Ezenkívül megvizsgáltuk, hogy ezek az eredmények eltérnek-e a különböző számviteli keretrendszerekben. Irodalomkutatásunk megerősítette, hogy a kutatók a nem pénzügyi jelentések standardizálását és összehasonlíthatóságát szorgalmazzák, amely bár kezdeményezésre került a jogszabályalkotó által is, továbbra is vannak egyértelmű fejlesztendő területek. Az összehasonlítást és a standardizálást azonban jelentősen megnehezíti, hogy a különböző számviteli rendszerek esetén a gazdálkodó egységek közzétételi és KPI-jai eltérő eredményeket mutathatnak.

A definíciók áttekintése és a konkrét számviteli szabályok megismerése alapján megállapítható, hogy a szervezetek nemcsak különböző eredményre juthatnak különböző számviteli szabályok alkalmazásával, hanem befolyásolhatják a KPI-k eredményét is. Erre tipikus példa a lízingek számviteli kezelése. A lízingek magyar számviteli kezelésére vonatkozó szabályok és az IFRS16 követelményeinek ismeretében nyilvánvaló, hogy a számviteli keretrendszer hatással van arra, hogy a lízingköltségeket melyik KPI-ba sorolják. Az EU-ban alkalmazott különböző nemzeti GAAP-ek alapján az eredmény az OPEX és CAPEX KPI-k tekintetében eltérő lehet.

Az esettanulmány bemutatja, hogy a zöld tevékenységek azonosítása jelentős szakmai megítélés kérdése, és egy olyan folyamat eredménye, amely a számviteli

rendszerekben még a bevezetés előtti szakaszban van. Ezzel szemben a taxonómiához igazodó és taxonómiához igazítható gazdasági tevékenységek számviteli kezelése a különböző rendszerek eltérő megítélésének függvénye, ami befolyásolja a lízingek kezelését. Következésképpen az IFRS vagy a magyar számviteli törvény szerint elszámolt lízingszerződések eltérő benyomást kelthetnek az érdekelt felekben a vállalatok tevékenységéről.

Az IFRS szerint mind a vásárlások, mind a legtöbb lízing-/bérleti szerződés a CAPEX KPI-t érinti, ha a gazdálkodó egységek úgy döntenek, hogy választják a rövid távú és/vagy kisértékű eszközök lízingjére vonatkozó gyakorlati mentességét, és ennek megfelelően kötnek szerződéseket, vagy olyan szerződéseket kötnek, amelyek nem felelnek meg a lízing definíciójának (pl. felmondható szerződések vagy változó lízingfizetések), amelyek döntések nagyobb rugalmasságot biztosíthatnak ahhoz, hogy a KPI-ok a kívánt eredményeket tükrözzék.

A fentiek arra utalhatnak, hogy a közzétételi felhatalmazási törvényben meghatározott KPI nem gyakorolhat jelentős hatást az IFRS szerint beszámoló szervezetek eszközvásárlási döntéseire. A magyar jogszabályokban szereplő meghatározások alapján azonban úgy tűnik, hogy a magyar számviteli törvény hatálya alá tartozó szervezetek közvetlenül befolyásolhatják a KPI-eredményeket, és szükség esetén javíthatják a CAPEX vagy OPEX KPI-t azzal, hogy döntést hoznak a beszerzésről vagy a tőkésítés elkerüléséről, illetve bérleti szerződés megkötéséről. Ez például akkor lehet fontos, ha egy vállalat fenntarthatósággal kapcsolatos hitelmegállapodásban kovenánsként a kamat egy bizonyos szintű OPEX vagy CAPEX KPI mértékhez van kötve. Fontos azonban kiemelni, hogy a lízingköltségek különböző szervezeteknél eltérő módon oszthatóak, eltérő szerződési feltételek és eltérő számviteli politika választásai miatt, ami rendkívül megnehezíti a különböző vállalatok KPI-eredményeinek összehasonlítását. Kutatásunk azt mutatja, hogy a különböző számviteli keretrendszerek eltérő KPI-eredményeket hozhatnak, és úgy tűnik, hogy a stratégiai döntések befolyásolhatják az arányok eredményeit azáltal, hogy a szerződéseket úgy alakítják ki, hogy azok a kívánt KPI-eredményekkel összhangban lévő számviteli kezelést eredményezzenek.

Kutatásunk fő korlátja, hogy definíciókon, szabályokon és elméleten alapul. Jelenleg nem látunk jelentős eltérést a vásárlás és a lízing között a magyar tőzsdén jegyzett, prémium részesedéssel rendelkező szervezeteknél a KPI-k bevezetésével. Azonban még ha eltérés is lenne, nem lehet megvizsgálni, hogy a KPI-k eredményei valóban hatással vannak-e az eszközbeszerzési döntésekre, kizárólag a nyilvánosan elérhető kvantitatív adatok alapján. További kutatási irány lehetne egy interjúalapú kvalitatív kutatás ebben a témában, amelyben a szervezetek döntéshozóit interjúvolnák meg. ■

Hivatkozások

4. Accounting Insights Team (2024), „Capitalized vs Expensed Costs in Financial Reporting” (Aktivált és ráfordításként elszámolt költségek a pénzügyi beszámolóknak), Accounting Insights, elérhető: <https://accountinginsights.org/capitalized-vs-expensed-costs-in-financial-reporting/> (hozzáférés: 2025. március 24.)
5. A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény, elérhető: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A0000100.tv&dbnum=62&getdoc=1> (hozzáférés: 2025. március 24.)
6. A hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény, elérhető: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1300237.tv&dbnum=62&getdoc=1> (hozzáférés: 2025. március 24.)
7. A polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény, elérhető: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1300005.tv&dbnum=62&getdoc=1> (hozzáférés: 2025. március 24.)
8. Adorján, Cs., Lukács, J., Róth, J., Veit, J. (2017), Számvitel speciális kérdései. MKVK OK Kft. Budapest
9. Alessi, L., Cojoianu, T., Hoepner, A. G. F., & Michelon, G. (2024), „Accounting for the EU Green Taxonomy: exploring its concept, data and analytics”, Accounting Forum, 48(3), pp. 365–373. <https://doi.org/10.1080/01559982.2024.2369343>
10. Arian, A. és Sands, J.S. (2024), Corporate climate risk disclosure: assessing materiality and stakeholder expectations for sustainable value creation”, Sustainability Accounting, Management and Policy Journal, 15. évf. 2. sz. 457–481. o. <https://doi.org/10.1108/SAMPJ-04-2023-0236>
11. Bentley-Goode, K. A., Simnett, R., Thompson, A., & Trotman, A. J. (2024), “Choice of assurance provider and impact on quality of sustainability reporting: Evidence from sustainability reporting restatements, Accounting and Finance, Előzetes online publikáció. <https://doi.org/10.1111/acfi.13367>
12. Bethlendi, A., & Holczinger, N. (2025). A bankok zöld trilemmája és lehetséges megoldása: a zöld tőkekövetelmény-kedvezmény. Journal of Central Banking Theory and Practice
13. Böcskei, E., Veit, A. (2023), „Fenntartható gazdaság – környezeti célkitűzések, kulcsteljesítménymutatók”, Controller Info, XI, 8–12. o. DOI: 10.24387/CI.2023.1.2
14. Brown, J. és Dillard, J. (2014), „Integrált jelentéstétel: A kiterjesztés és a nyitás szükségességéről”, Számviteli, könyvvizsgálati és elszámoltathatósági folyóirat, 27. évf. 7. sz. 1120–1156. o.
15. Castaldo, F., Porretta, P. és Zanda, S. (2024), „Recovering the dormant values of accounting to navigate the challenges of the 2030 agenda and beyond”, Meditari Accountancy Research, 32. évf. 5. sz. 1662–1681. o. <https://doi.org/10.1108/MEDAR-07-2023-2083>
16. Chiu, I. H. Y. (2022), „The EU Sustainable Finance Agenda: Developing Governance for Double Materiality in Sustainability Metrics”, European Business Organization Law Review, 23(1), 87–123. o. <https://doi.org/10.1007/s40804-021-00229-9>

17. A Bizottság 2017. október 31-i 2017/1986/EK rendelete az 1126/2008/EK rendelet módosításáról, amely az 1606/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletnek megfelelően elfogad bizonyos nemzetközi számviteli standardokat a 16. nemzetközi pénzügyi beszámolási standard tekintetében, elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2017/1986/oj/eng> (hozzáférés: 2025. március 24.)
18. A Bizottság (2021a) 2021/2178 felhatalmazáson alapuló rendelete (2021. július 6.), amely kiegészíti az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/852 rendeletét azáltal, hogy meghatározza a 2013/34/EU környezetileg fenntartható gazdasági tevékenységekről, valamint meghatározva a közzétételi kötelezettség teljesítésének módszertanát, elérhető: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2021/2178/oj/eng (hozzáférés: 2025. március 24.)
19. A Bizottság (2021b) felhatalmazáson alapuló rendelete, 2021/2139 az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/852 rendeletének kiegészítéséről, amely meghatározza azokat a technikai szűrési kritériumokat, amelyek alapján megállapítható, hogy egy gazdasági tevékenység jelentősen hozzájárul-e az éghajlatváltozás mérsékléséhez vagy az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz, és hogy az adott gazdasági tevékenység nem okoz-e jelentős kárt más környezetvédelmi célkitűzésekben, elérhető: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2021/2139/oj/eng (hozzáférés: 2025. március 24.)
20. Dusik, J. és Bond, A. (2022), „Environmental assessments and sustainable finance frameworks: Will the EU Taxonomy change the mindset over the contribution of EIA to sustainable development?”, 40(2), 90–98. o. <https://doi.org/10.1080/14615517.2022.2027609>
21. Európai Parlament és Tanács (2013), Az Európai Parlament és a Tanács 2013/34/EU irányelve (2013. június 26.) egyes vállalkozások típusainak éves pénzügyi kimutatásairól, konszolidált pénzügyi kimutatásairól és kapcsolódó jelentéseiről, elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0034> (hozzáférés: 2025. március 24.)
22. Európai Parlament és Tanács (2020), az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/852 rendelete (2020. június 18.) a fenntartható befektetések elősegítésére szolgáló keret létrehozásáról, elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R0852> (hozzáférés: 2025. március 24.)
23. Európai Parlament és Tanács (2022), az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2464 irányelve (2022. december 14.) az (EU) 537/2014 rendelet, a 2004/109/EK irányelv, a 2006/43/EK irányelv és a 2013/34/EU (EU) 537/2014 rendelet, a 2004/109/EK irányelv, a 2006/43/EK irányelv és a 2013/34/EU irányelv módosításáról a vállalati fenntarthatósági jelentések tekintetében, elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj/eng> (hozzáférés: 2025. március 24.)
24. EY (2024). The EU Taxonomy and CSRD: Change of scope and reporting requirements for large companies. Forrás: https://www.ey.com/hu_hu
25. Földes, G. és Böcskei, E. (2022), „Kockázat és hozamok kontra használati jog: pénzügyi teljesítményértékelés a távközlési szektorban, különös tekintettel a lízingekre”, Controller Info, X, 2–7. o. DOI: 10.24387/CI.2022.SI.1
26. García-Piña Rosete, J.C. és Hernandez Barros, R. (2024), „Sustainability accoun-

- ting reporting: issues for the automobile industry”, *Meditari Accountancy Research*, 32. évf. 6. sz. 2034–2052. o. <https://doi.org/10.1108/MEDAR-07-2021-1386>
27. Hummel, K. és Bauernhofer, K. (2024), „Consequences of sustainability reporting mandates: evidence from the EU taxonomy regulation”, *Accounting Forum*, 48(3), 374–400. o. <https://doi.org/10.1080/01559982.2024.2301854>
28. Hummel, K. és Jobst, D. (2024), „An overview of corporate sustainability reporting legislation in the European Union”, *Accounting in Europe*, 21(3), 320–355. o. <https://doi.org/10.1080/17449480.2024.2312145>
29. IASB (2016), IFRS 16 Lízingspek. Nemzetközi Számviteli Standard Testület, elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2017/1986/oj/eng> (hozzáférés: 2025. március 24.)
30. Jámbor, A. és Zanócz, A. (2023), „The Diversity of Environmental, Social, and Governance Aspects in Sustainability: A Systematic Literature Review”, *Sustainability*, 15(18), 13958
31. KPMG (2024a). EU Commission proposes Omnibus Regulation to simplify EU Taxonomy and CSRD requirements. Forrás: <https://kpmg.com/xx/en.html>
32. KPMG (2024b). The evolving EU Taxonomy: Impact for large companies and financial institutions. Forrás: <https://kpmg.com/xx/en.html>
33. Lucarelli, C., Mazzoli, C., Rancan, M., & Severini, S. (2020), „A fenntartható tevékenységek osztályozása: EU Taxonómia és tudományos irodalom”, *Sustainability*, 12(16), 6460. <https://doi.org/10.3390/su12166460>
34. Magyar Lízingszövetség (n.a). Fogalomtár. Bérlet. Elérhető: <https://lizingoszovetseg.hu/fogalomtar/berlet> (hozzáférés: 2025. március 24.)
35. **Mohamed Riyath, M.I.** és **Inun Jariya, A.M.** (2024), „The role of ESG reporting, artificial intelligence, stakeholders and innovation performance in fostering sustainability culture and climate resilience”, *Journal of Financial Reporting and Accounting*, előzetes nyomtatás <https://doi.org/10.1108/JFRA-10-2023-0621>
36. Munoz, E., Zhao, L. J., Yang, D. (2017), „Issues in Sustainability Accounting Reporting” *Accounting and Finance Research*, 6, 64. <https://doi.org/10.5430/afr.v6n3p64>
37. Paces, A. M. (2021), „Will the EU Taxonomy Regulation Foster Sustainable Corporate Governance?” *Sustainability*, 13(21), 12316. <https://doi.org/10.3390/su132112316>
38. Pizzi, S., Caputo, F. és de Nuccio, E. (2024), „Do sustainability reporting standards affect analysts’ forecast accuracy?”, *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 15. évf. 2. sz. 330–354. o. <https://doi.org/10.1108/SAM-PJ-04-2023-0227>
39. Secinaro, S., Brescia, V., Iannaci, D. és Chmet, F. (2020), „Relevance in the Application of IFRS 16 for Financial Statements: Empirical Evidence the Impact of the Financial Method in SMEs”, *Chinese Business Review*, 19(1), 1–15. o. <https://doi.org/10.17265/1537-1506/2020.01.001>
40. Segal, M., és Naik, G. (2019), „The expected impact of the implementation of International Financial Reporting Standard IFRS 16 – Leases”, *Journal of Economic and Financial Sciences* 12(1). <https://doi.org/10.4102/jef.v12i1.207>
41. Sempels C. (2025), Multi-capital accounting: why and what’s next? A powerful

- driving force to transform business models toward regeneration. Sustainability Accounting, Management and Policy Journal; <https://doi.org/10.1108/SAM-PJ-12-2023-0919>
42. Stancheva-Todorova, E., és Velinova-Sokolova, N. (2019), „IFRS 16 Leases and its impact on company’s financial reporting, financial ratios and performance metrics”, Economic Alternatives, 25(1), 44–62. o.